

XTES BPANY 9

... Δε θα στεγνώσω για στον ίδιο τόπο...

« Πως θα ονομάσουμε το να τα δίνεις όλα και να τα ζητάς όλα;»

Χτες Βράδυ- Τεύχος 9 – Λαμία-Αθήνα, Σεπτέμβριος 2002

Έκτακτο τεύχος. Έκτακτα!

« Τι ζωή! Η αληθινή ζωή είναι απύσχα. Δεν είμαστε στον κόσμο. Η αγάπη είναι για να βρεθεί ξανά., το ξέρουμε» Α. Ρεμπώ

Το πρόσωπο μας καθάριο και αδιάπτωτο, ποιο νόημα άραγε; Σαν άχρηστο, σαν παλιωμένο, ωστόσο απέραντο, ασήμαντο, σαν εκείνα τα ασήμαντα που φτιάχνουν καμία φορά τον εαυτό μας και τον κόσμο.

Εκείνο το « δεν εννοείς να μεγαλώσεις» έχει πάψει από καιρό να μας πικραίνει. Έτσι γίνεται πάντοτε. Δεν ξέρουμε πια πώς να φερθούμε, πώς να μιλήσουμε, σε ποιόν και τι να πούμε. Μένουμε μόνοι με αφανείς δυσκολίες, σε αφανείς πολέμους, χωρίς νίκη, ούτε ήττα, με πλήθος αφανείς εχθρούς ή μάλλον εχθρότητες. Ωστόσο και με πολλούς συμμάχους – αφανείς και αυτούς – καθώς η σελήνη του παλιού κήπου, τα παρκαμύθια για το ομορφότερο τραγούδι, το παιδικό μας χαμόγελο, τις μοναδικές μας στιγμές, το ρόδινο φρύδι του φεγγαριού σαν σμίγει με τον ήλιο, το ήσυχο χαμόγελο μας, την ελευθερία της σιωπής μας, το ανυπόμονο βάδισμα της συνάντησης, τα μικρά ανεξάντλητα μάτια που ονειρεύονται τα χαράματα το άγγιγμα στην άκρη του κόσμου.

Τα παρκαμύθια μας αρέσουν. Κατευθείαν στου φεγγαριού το φως! Δεν το καταφέραμε ακόμη: « Δε θα στεριώνω πια στον ίδιο τόπο, δοκίμασα καρπούς λογής λογής, σαπίζουν όταν μέσα τους ριζώνω» Ν.Α.Ασλάνογλου. Κι έτσι «ίσως να' χουμε φτάσει σε μια ώρα που μας λείπει η πρώτη αρχή και πρέπει να γυρίσουμε σ' ένα υλικό δίχως ονόματα σαν την ανώνυμη ζωή μας». Ας δοκιμάσουμε λοιπόν κι ας συνεχίζουμε τα γυμνάσματα μας «τοις ένδον ρήμασι πειθόμενοι». Αργούν οι λέξεις ν' ακονιστούν σε λόγο, σκοπός μας σταθερά το «μαχαίρι». Ως τα τώρα οι φωνές μας μέναν πάντα ψηλά, μέσα στα δόντια, δίπλα δίπλα με το φως. Όλα ήταν έξοχα χτες βράδυ!

Η μνήμη χρειάζεται την υπομονή για να θυμάται.

Και θυμόμαστε: « Δεν έχω μεγάλες φιλοδοξίες. Ένα σφουγγαρόπανο που να καθαρίζει το τραπέζι θέλω να είμαι. Γι' αυτό πρέπει να' μαι καθαρός»

Του Αλέξη Δαμιανού

Ο Ετεροπροσδιοριζόμενος – η υποταγή που αποφεύγει

Σαν τύπος συμπεριφοράς ο ετεροπροσδιοριζόμενος αποτελεί μορφή του κοινωνικού χαρακτήρα των ανθρώπων όπως διαμορφώνεται υπό την επίδραση της προηγμένης εκβιομηχάνισης, των προτύπων καταναλωτισμού και ευημερίας που τη συνοδεύουν, της τάσης αστικοποίησης και επιστημονικοποίησης του τρόπου ζωής.

Σε ένα περιβάλλον όπως το παραπάνω, το άτομο και υπό την επίδραση των πρωτογενών μορφών κοινωνικοποίησης του: οικογένεια, γονεϊκές σχέσεις, κοινωνικές σχέσεις της πρώιμης περιόδου της βιολογικής του ηλικίας, αποδέχεται ως αποφασιστικό μέτρο για την κρίση και την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του την αναγνώριση των «άλλων», την προσαρμογή στην κοινή γνώμη και τα «σήματα» της, τη γνώμη συνομηλίκων, συναδέλφων, συντρόφων, της μαζικής «πληροφόρησης», των ειδικών της γνώσης και της επιστήμης. Επιπλέον με την «πρόοδο» του αυτοματισμού και του καταμερισμού εργασίας, όχι μόνο στις διαδικασίες παραγωγής αλλά και στις παράλληλες δραστηριότητες της διοίκησης, της οικονομίας και της βιομηχανίας, το άτομο, σαν μέλος ενός γραφειοκρατικοποιημένου μηχανισμού παραγωγής, διατρέχει τον κίνδυνο να γίνει περιττό. Το μόνο που δεν γίνεται περιττό είναι το καταναλωτικό δυναμικό του ατόμου, που επεκτείνεται μέσω του εμπορικού ανταγωνισμού και εκδηλώνεται πρωταρχικά με την κατανάλωση στον ελεύθερο χρόνο.

Η σημερινή κοινωνία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν ένα τεράστιο και διαρκώς τελειοποιούμενο εργοστάσιο, που προσπαθεί να εξασφαλίσει την **πίστη του «προσωπικού» στη «διοίκηση»**, δηλαδή να παρακινήσει την πλειοψηφία των μελών της σε μία περισσότερο ή λιγότερο αδιάφορη συμπεριφορά, που να **προσανατολίζεται στην εργασία και την κατανάλωση**. Έτσι η πολιτική απάθεια πρέπει να θεωρηθεί σαν μία συμπεριφορά συμβιβαστή με το σύστημα. Και από τη στιγμή που ισχύει αυτό, ισχύει και η αντίθετη πρόταση, ότι κάθε πολιτική δραστηριότητα κάτω από τις ίδιες κοινωνικές συνθήκες περικλείει από τη φύση της ένα χαρακτήρα ασυμβίβαστο με το σύστημα. Η πολιτική αδιαφορία δεν είναι αυτονόητη, αλλά πρέπει να εξηγηθεί σε συνδυασμό με τις συνθήκες και την αδιαφορία του καταναλωτισμού. Η ψευδαίσθηση της υποτιθέμενης ανωτερότητας αυτής της αδιάφορης συμπεριφοράς, προέρχεται από την θεώρηση της σαν πολιτική στάση που δεν επιτρέπει να διακρίνει κανείς την πραγματική φύση της σαν μία μορφή καταναλωτικής συμπεριφοράς. Μία από τις «ωφέλιμες» συνέπειες της πολιτικής αδιαφορίας είναι η ανοσία των κοινωνιών σε προφήτες και σωτήρες, **αλλά** η άλλη όψη του νομίσματος είναι **η παραίτηση από κάθε πολιτική συμμετοχή.**

Η αδιαφορία και η απάθεια μετατρέπονται πολύ φυσικά σε *υποταγή*, και συγκεκριμένα από την στιγμή που θα ξεπερασθούν οι φραγμοί της μη συμμετοχής και θα κατακτηθεί η, έτσι κι αλλιώς, ανύπαρκτη πια ιδιωτική σφαίρα – πολυτέλεια των ετεροπροσδιορισμένων. Εφόσον δεν υπάρχει Εγώ, αλλά μόνο ένα συλλογικό αίσθημα ανωτερότητας, δεν μπορεί να αναμένεται αντίσταση στη χειραγώγηση. Ισχύει και στη περίπτωση του ετεροπροσδιορισμένου τύπου συμπεριφοράς ο **νόμος της μεγιστοποίησης του κέρδους: η ενεργητικότητα πρέπει να ξοδεύεται μόνο σε δραστηριότητες που υπόσχονται – με το μικρότερο δυνατό κόστος- το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος. Καμία ανθρώπινη συμπεριφορά δεν είναι αυτονόητη. Αντίθετα, κριτήριο κάθε προσπάθειας είναι τα οφέλη που φέρνει σε αυτόν που την καταβάλλει.**

Αυτή η *εσωτερίκευση μίας αρχής που ισχύει παγκόσμια για τις διαπροσωπικές ανθρώπινες σχέσεις*, οδηγεί μακροκοινωνικά στην παραδοχή μίας φυσιολογικής αντιδραστικής συμπεριφοράς. Η αξιολόγηση της ατομικής συμπεριφοράς με κριτήριο το αναμενόμενο όφελος (σύμφωνα με το παραδοσιακό πνεύμα της αγοράς), οδηγεί σε ένα κυρίαρχο ζεύγος προτύπων συμπεριφοράς: από τη μία πλευρά τη δαπάνη ενέργειας σύμφωνα με τους αγοραστικούς νόμους δηλ. μισθωτή εργασία και κατανάλωση ελεύθερου χρόνου και από την άλλη την εξοικονόμηση ενεργητικότητας, με την παθητικότητα και την απλή αντίδραση σε εξωτερικά ερεθίσματα. Η γενικά κυρίαρχη αρχή της ανταλλαγής ισοπεδώνει τις διαρκώς λιγότερες αισθητές παραλλαγές ατομικής πολιτικής συμπεριφοράς σε προβλέψιμους τρόπους αντίδρασης.

Ο γλωσσικός ρόλος της ορολογίας γενικά και της ιδιαίτερης ορολογίας ειδικότερα κατέχει σημαντική θέση στην επικοινωνιακή σχέση. Η ιδιαίτερη ορολογία π.χ. επαγγελματική, της μαζικής επικοινωνίας, των εξειδικευμένων ρόλων στους κοινωνικοποιητικούς θεσμούς (οικογένεια, σχολείο, πανεπιστήμιο, κλπ.), προσδίδει στην ανθρώπινη επικοινωνία έναν αέρα αμεσότητας και κατανόησης. Πρόκειται για ένα **υποκατάστατο** της συμμετοχής και της αποφασιστικότητας, **μία λεκτική ψευδαίσθηση της δραστηριοποίησης, χωρίς περιεχόμενο και χωρίς δεσμευτικό ορισμό.** Έτσι η ορολογία χρησιμεύει σαν ένα πολύπλευρο ιδεολογικό όπλο. Αδιαφορώντας για το αντικείμενο και στοχεύοντας μόνο στην άσκηση επιρροής πάνω στους δέκτες, εξυπηρετείται από την βοήθεια μιας φαινομενικής αμεσότητας, που προσφέρεται σε αφθονία π.χ. ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας. Η υπακοή εμφανίζεται σαν τετελεσμένο γεγονός, και κάθε πιθανή αμφισβήτηση αποκλείεται χάρη στον αυτονόητο λογικό χαρακτήρα της πρότασης.

ΟΛΑ ΤΡΙΓΥΡΩ ΑΛΛΑΖΟΥΝΕ ΚΙ ΟΛΑ ΤΑ ΙΔΙΑ ΜΕΝΟΥΝ

Πέρυσι, κατά Μάιο μήνα (2001), στην εισηγητική έκθεση του ν.2928/2001, αναφέρονταν: « Την παραδοσιακή εικόνα του λεγόμενου «δράστη του ποινικού δικαίου» έχει αντικαταστήσει ο οργανωμένος δράστης, ο « εγκληματίας – επιχειρηματίας», το δε έγκλημα από μία ως επι το πλείστον ατομική συμπεριφορά έχει στο μεταξύ μετεξελιχθεί σε επιχειρηματική δραστηριότητα, σε κερδοφόρα επιχείριση με οργανωμένη υποδομή και με περισσότερα πρόσωπα να δραστηριοποιούνται σ' αυτήν με διακριτά καθήκοντα και ρόλους...Δεν είναι ηθικά και κοινωνικά ανεκτό να πλουτίζει κανείς με « συμβόλαιο θανάτου, με εκμετάλλευση ανθρώπων και μάλιστα γυναικών και παιδιών ή αδύναμων μεταναστών (σύγχρονη μορφή δουλείας) ή με εμπόριο ανθρώπινων ιστών και οργάνων ή να πλουτίζει επειδή πουλάει ναρκωτικά, όπλα, αρχαία αντικείμενα, ραδιενεργά υλικά κ.λ.π... Το παρόν σχέδιο διαφοροποιείται σημαντικά από τις ρυθμίσεις του ν.1916/1990 « για την προστασία της κοινωνίας από το οργανωμένο έγκλημα». Το νομοθέτημα εκείνο ήταν προσαρμοσμένο στην αντιμετώπιση των τρομοκρατικών οργανώσεων, ενώ **το προτεινόμενο σχέδιο έχει κύριο αντικείμενο κατά τους στόχους και το περιεχόμενο του την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος. Απλώς δεν στενεύει την εφαρμογή του, για να αποκλείσει την εγκληματική τρομοκρατική δράση, η οποία πάντως καταλαμβάνει ελάχιστο μέρος του πεδίου εφαρμογής του».**

Τα παραπάνω αφορούν το λεγόμενο «τρομονόμο» ή αντιτρομοκρατικό νόμο υπ' αριθμ. 2928/2001, που κάθε άλλο παρά στην πάταξη του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος στόχευε, κρίνοντας εκ του αποτελέσματος. Αντιθέτως, ο τρομονόμος αυτός εκθειάζεται για την αποτελεσματικότητα του σε ότι αφορά την εξάρθρωση των τρομοκρατικών ομάδων στην Ελλάδα και οι εμπνευστές του εντός του Ιουλίου 2002 παρέλασαν από τα τηλεοπτικά κανάλια και τις εφημερίδες πλασάροντας την πολυπραγμοσύνη τους και τη συμβολή τους στην πάταξη της τρομοκρατίας.

Σύμφωνα με έναν από τους πιο έγκριτους καθηγητές Ποινικού Δικαίου που αποτελούσε μέλος της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του άνω νόμου πλην όμως αποχώρησε ευθύς εξ αρχής χαρακτήρισε ως « βάναυση προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και αντίθετη με το Σύνταγμα την υποχρεωτική, με τη βία, λήψη γενετικού υλικού υπόπτων» επιχειρηματολόγησε υπέρ του θεσμού των ενόρκων που είναι απαλλαγμένοι από ιεραρχικές εξαρτήσεις, σε αντίθεση με τους τακτικούς δικαστές και διαπίστωσε ότι: « - Η θέσπιση ειδικού νόμου για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος αποτελεί «άλλοθι» της πολιτικής εξουσίας για την ανικανότητα και απροθυμία της να προβεί στην

αυτοκάθαρση του κρατικού μηχανισμού. – Η αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος δεν πρέπει να γίνεται με αλλαγή επί το αυστηρότερο της ουσιαστικής ποινικής νομοθεσίας, η οποία στη χώρα μας είναι απολύτως επαρκής, αλλά με τη λήψη μέτρων για την εξυγίανση του κρατικού μηχανισμού και την απομάκρυνση από αυτόν εκείνων των διεφθαρμένων στελεχών του που για λόγους κερδοσκοπίας συνεργάζονται με το οργανωμένο έγκλημα».

Επειδή, οι συλλήψεις μελών τρομοκρατικής ομάδας και συνεργαζόμενων με αυτή (χωρίς να έχει ακόμη αποκρυσταλλωθεί και αποσαφηνιστεί η πραγματική εικόνα), σε συνάρτηση με την προπαγάνδα που εξαπολύθηκε επ' αφορμή των παραπάνω συλλήψεων και σε συνδυασμό με όσα παραπάνω αναφέρθηκαν για τον «τρομονόμο» αλλά και το κυρίαρχο παγκόσμιο δόγμα περί τρομοκρατίας που καταλαμβάνει ευρύτατο φάσμα πολιτικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, δεν επιτρέπει εφησυχασμό ιδιαίτερα όταν έχει ήδη προαναγγελθεί ότι πρόκειται οι συλλήψεις να επεκταθούν σε διάφορους (κυρίως αριστερούς και αντιεξουσιαστικούς) πολιτικούς χώρους, αρχής γενομένης του Φθινοπώρου 2002.

Η «ιστορία» της τρομοκρατίας παρουσιάζεται σκοτεινή και παρασκευάζει τη βάση απειλής και προσβολής κοινωνικοπολιτικών χώρων προκειμένου να ακολουθήσει την παγκόσμια επιταγή της κυριαρχίας για περαιτέρω υποταγή των καταπιεσμένων και των πολιτικά οργανωμένων και ταυτόχρονα τρομοκρατεί ακόμη περισσότερο τον μη οργανωμένο πληθυσμό ώστε να εξαλειφθεί κάθε περίπτωση πολιτικής συμμετοχής του.

Εκείνα που ονομάστηκαν «ατομικές ελευθερίες και δικαιώματα» έχουν απολέσει προ πολλού την πρακτική υποστήριξη τους αφού χρησιμεύουν ως άλλοθι συνταγματικότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης καθώς παραβιάζονται ακόμη ως τον πυρήνα τους καθημερινά, στην πράξη, ακόμη και από ειδικότερους και υποδεέστερους νόμους: π.χ. η τεχνική της πολυνομοθεσίας.

Επειδή τα τελευταία 10 χρόνια αποδεικνύονται χρόνια μετάβασης προς ένα αυταρχικότερο οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό σύστημα και αυτή η μετάβαση δυστυχώς κλίνει προς τον σχεδιασμό όσων ωφελούνται από αυτή που δεν είναι άλλοι από τους φορείς και τους εκπρόσωπους της κυριαρχίας.

Για τα παραπάνω, που δεν είναι παρά περίληψη των όσων έχουν σχεδιαστεί, συμβαίνουν και πραγματοποιούνται, βρισκόμαστε μόλις στην αρχή σε ότι αφορά την ελληνική πραγματικότητα.

Στ' όνομα της «πάταξης της τρομοκρατίας», όσο κι αν πολλοί δεν έχουν τη διάθεση, δεν επιτρέπεται (ας συγχωρεθεί το «ύφος») να εφησυχάζουμε και να παραχωρούμε το Ζωτι-κό μας χώρο στη ζωή.

Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος (νο 8) σχετικά με έννοιες της πολιτικής κοινωνιολογίας (ιδιαίτερα στον τομέα της κοινωνικής ψυχολογίας)

Προκατάληψη: Σε σχέση με τη διαδικασία μάθησης οι προκαταλήψεις αποτελούν κατάλοιπα παλιότερων πεποιθήσεων, οι οποίες έχουν στο μεταξύ εξαφανισθεί. Δεν ανήκουν στον τομέα των διαδικασιών της σκέψης, και για το λόγο αυτό δεν επιδέχονται διορθώσεις ούτε παρουσιάζουν παραλλαγές από άτομο σε άτομο. Έχουν, μάλλον, ανώνυμο χαρακτήρα: καμία προκατάληψη δεν έχει τον ιδιαίτερο εμπνευστή ή συγγραφέα της. Έτσι εμφανίζονται σαν υπεράνω προσωπικών κινήτρων, αποκτούν κύρος και απολυτοποιούνται, ξεφεύγουν από υποκειμενικούς υπολογισμούς, και σε αυτούς ακριβώς τους λόγους χρωστούν τα αποτελέσματα και την αποτελεσματικότητά τους. Τεχνικά, μπορεί να ξεχωριστούν στις προκαταλήψεις τρία στοιχεία:

1. Γνωστικά (σκέψη, εξέταση, στοχασμός, αξιολόγηση).
2. Συναισθηματικά (ενθουσιασμός, φόβος, μίσος, μνησικακία κτλ..)
3. Επιθυμιακά (ορμές, πιέσεις, επιθετικότητα, λανθάνουσα ενεργητικότητα με επιτακτικό χαρακτήρα.

Κατά κανόνα οι προκαταλήψεις δεν εμφανίζονται μεμονωμένες αλλά μέσα σ' ένα πλέγμα περισσότερων όμοιων προκαταλήψεων. Έτσι μπορεί να μιλήσει κανείς για ένα σύστημα προκαταλήψεων, το οποίο έχει την ικανότητα αυτοσυντήρησης, και μπορεί να αντισταθμίζει την πτώση μιας μεμονωμένης προκατάληψης με την μετατόπιση άλλων προκαταλήψεων, ή με την αντικατάσταση της από κάποια νέα.

Μαζική επικοινωνία: τυφλή αφομοίωση αυθαίρετων «μηνυμάτων» που οδηγούν σε μόνιμη εξάρτηση από εξωτερική καθοδήγηση.

Η «κατευθυνόμενη δημοσιότητα» σαν ένας τύπος μετα-αστικής κοινής γνώμης, χαρακτηρίζεται κυρίως από το γεγονός ότι αποδέκτης της πολιτικής διαφήμισης είναι ένα κοινό με καταναλωτικούς και όχι πολιτικούς προσανατολισμούς. Από την άποψη αυτή, η μαζική επικοινωνία έχει σαν αντικείμενο σε πρώτη γραμμή τις μάζες – στο πνεύμα της γνωστής εμπορικής αρχής «ο πελάτης έχει πάντα δίκιο». Η μονόδρομη μαζική επικοινωνία με την κατευθυνόμενη δημοσιότητα, εφαρμόζεται επίσης στην πολιτική. Με την αντιμετώπιση των πολιτών από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας σαν καταναλωτών, το πολιτικό σύστημα εξασφαλίζει τη νομιμοποίηση που χρειάζεται για τη σταθερότητα του. Ο όρος που ακούγεται συχνότερα σε σχέση με αυτήν την κατάσταση, είναι «**χειραγώγηση**». Αναμφισβήτητο η **Χειραγώγηση** υπάρχει και – από τεχνική πλευρά – έχει γίνει παγκόσμια δυνατή. Σήμερα ένα μεγάλο ποσοστό του ελεύθερου χρόνου καλύπτεται από κατανάλωση των μέσων μαζικής επικοινωνίας, και μία από τις συνέπειες αυτού του γεγονότος είναι ο παραμερισμός κάθε κοινωνικής, πολιτικής και πολιτιστικής δραστηριότητας πέρα από τον μικροκοινωνικό κύκλο της οικογένειας. Το τηλεοπτικό κοινό, προς παράδειγμα, - δηλαδή η πλειοψηφία των τακτικών καταναλωτών αυτού του μαζικού μέσου - δεν αποτελεί ένα κοινό που θα ήταν πραγματικά σε θέση να παρουσιάσει μία δημόσια αντίδραση με πολιτικές συνέπειες. Αντίθετα αποτελείται από έναν κυριολεκτικά ανώνυμο στρατό μεμονωμένων ατόμων και μικρών ομάδων, οι επιθυμίες των οποίων μπορούν ίσως να διαπιστωθούν με τη βοήθεια των δημοσκοπήσεων, αλλά οι οποίοι δεν μπορούν να διαμορφώσουν συνεπή πολιτική θέληση. Είναι αμφίβολο έως περίπου βέβαιο, αν με τη «**μονοδρομική**» δομή της τηλεόρασης θα μπορούσε ποτέ να δημιουργηθεί «κοινή γνώμη». Στη θέση της «προσωπικής σφαίρας», της αυτοσυγκέντρωσης και της περισυλλογής, έχει περάσει ένα ανώνυμο «πρόγραμμα», που, χωρίς να έχει σημασία το συγκεκριμένο περιεχόμενο του, εξυπηρετεί την

ισοπέδωση της προσωπικής ταυτότητας, τον παραμερισμό των υποκειμενικών αναμνήσεων, και άρα την «λήθη».

Ο αυταρχικός κοινωνικός χαρακτήρας (κι αν αναγνωρίζετε κάτι από τα παρακάτω στον εαυτό σας;) :

Τα χαρακτηριστικά του αυταρχικού χαρακτήρα, όσον αφορά τις ψυχικές και ψυχοκοινωνικές τους ρίζες, συμπίπτουν από πολλές απόψεις, αν δεν ταυτίζονται τελικά, με τα χαρακτηριστικά της πολιτικής απάθειας. Τα πολιτικά απαθή άτομα δεν είναι μόνο πολιτικά ουδέτερα και αδιάφορα, όπως θα μπορούσε να φανεί από μία πρώτη ματιά, αλλά είναι από τη δομή της προσωπικότητας τους επιρρεπή σε προκαταλήψεις και προπαγάνδα.

Τα βασικότερα χαρακτηριστικά του αυταρχικού χαρακτήρα είναι:

- Διαχωρισμός του κόσμου σε δύο στρατόπεδα, τους «δικούς μας» και τους «άλλους».
- Αναγκαστική ταύτιση του ατόμου με την ομάδα του, μία διαδικασία που οδηγεί σε επιθετική εχθρότητα προς τις άλλες ομάδες.
- Αδιαφοροποίητη υιοθέτηση των δεδομένων καταστάσεων, και τάση διαμόρφωσης των αντιδράσεων του ατόμου πάνω σε ένα μίγμα αλήθειας και αναλήθειας.
- Μία επιφανειακή προσαρμοστικότητα, που κάνει τον αυταρχικό χαρακτήρα, μόλις αλλάξουν οι εξωτερικές συνθήκες, να στρέφεται σε άλλες δικαιολογίες για τη συμπεριφορά του.

Αλλά σημαντικά στοιχεία του αυταρχικού χαρακτήρα είναι ακόμη

- Η ανικανότητα εναρμόνισης των εσωτερικών προθέσεων με τις εξωτερικές απαιτήσεις της πραγματικότητας.
- Ο διαρκής κίνδυνος «συντριβής» από τις καταστάσεις, ματαίωσης των εσωτερικών προθέσεων, και άρα απόλυτης υποταγής σε αυτό που γίνεται αντιληπτό σαν «σκληρή πραγματικότητα».
- Λόγω της ανασφάλειας του, το άτομο αισθάνεται αδύναμο απέναντι στην υποχρέωση για συγκρίσεις με την πραγματικότητα, δηλαδή για διάκριση μεταξύ υποκειμενικών και αντικειμενικών δεδομένων, και αντισταθμίζει την αδυναμία αυτή με την προσκόλληση σε συγκεκριμένες και δοκιμασμένες πεποιθήσεις.

Ο αυταρχικός χαρακτήρας παρουσιάζει για το λόγο αυτό τάση υποταγής, επιθετικότητας εναντίον ξένων ομάδων, προλήψεων, αποφυγής κάθε αυτοανάλυσης και αυτοκριτικής, ή με άλλα λόγια: τάση συλλογικού ναρκισσισμού, αντι-διανόησης και αντι-ουτοπισμού.

Τα αποφασιστικά κριτήρια για το σύνδρομο της πολιτικής απάθειας, είναι τα εξής:

- Ελάχιστη ή καθόλου αυτογνωσία της κοινωνικής θέσης και του κοινωνικού ρόλου του ατόμου και των πολιτικών συσχετισμών.
- Έλλειψη θετικής διάθεσης απέναντι σε πολιτικά ζητήματα, γεγονότα ή πολιτικές αντιπαραθέσεις.
- Υπερβολική προθυμία υπακοής σε απαιτήσεις, κανόνες και υποδείξεις, που προέρχονται, κυρίως, από το κράτος ή τους εκπροσώπους του, ή σε δεδομένες αντιλήψεις που έχουν υιοθετηθεί χωρίς την παραμικρή αμφισβήτηση.

Σ' αυτήν την πολιτική συμπεριφορά αντικατοπτρίζονται κυρίως τρία χαρακτηριστικά στοιχεία, που μπορούν να περιγραφούν σαν αποφυγή αυτοκριτικής, ακαμψία αντιλήψεων και προθυμία υποταγής ή αντι-

ουτοπισμός, και τα οποία με τη σειρά τους είναι συμπτώματα της ανασφάλειας του Εγώ.

Η σχέση μεταξύ πολιτικής απάθειας και αυταρχικότητας μπορεί να διατυπωθεί με την μορφή τριών, κυρίως, υποθέσεων:

1. **Η ανασφάλεια του Εγώ**, και ένας **αντι-ουτοπισμός** που είναι αποτέλεσμα παραίτησης από τον εξωτερικό κόσμο, αποτελούν διαστάσεις της αυταρχικότητας και παράλληλα είναι κεντρικά στοιχεία της πολιτικής απάθειας.
2. Η πολιτική απάθεια κατά κανόνα δεν είναι απλά μία ουδέτερη στάση απέναντι στον τομέα της πολιτικής, αλλά **ανικανότητα προσανατολισμού** προς αυτόν, που εκδηλώνεται με αυταρχικές προκαταλήψεις.
3. Ένα μέρος των πολιτικά απαθών ατόμων είναι αυταρχικά, και ο λόγος που αντιμετωπίζουν με αδιαφορία κάθε πολιτικό ζήτημα είναι **ότι εσωτερικά μένουν αμετακίνητοι σε ιδέες και αντιλήψεις** που επίσημα έχουν καταδικασθεί (όπως π.χ. η προσκόλληση στον εθνικοσοσιαλισμό που έχει ταξινομηθεί σαν παθολογική μορφή συλλογικού ναρκισσισμού).

« Πρέπει να είναι κανείς μπούφος ώστε να ασχολείται με οτιδήποτε άλλο παρά από την τέχνη του να επιβιώνεις»

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΗΡΕΜΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΡΙΟΠΑΘΟΥΣ ΖΩΗΣ

1. « Είναι καθησυχαστικό να λέει κανείς ότι ανήκει κάπου, σε μία οικογένεια για παράδειγμα ή σε κάποιο επάγγελμα, σε ένα λαό ή σε ένα έθνος. Νιώθει λιγότερο μόνος. Γενικά, φοβόμαστε τη μοναξιά όσο και τις οχιές στο κρεβάτι μας. **Το να ανήκεις σε ένα πλήθος σε γαληνεύει. Βρίσκεσαι με το μέρος της ζωής.** Περπατάς δίπλα δίπλα, κάνεις κύκλους μέσα στο ίδιο μαντρί και όταν βγαίνεις, από την ίδια πόρτα οδηγείσαι στους δρόμους τους καλούς. Είναι σχεδόν αδύνατο να χαθείς ... **«αν μου τα πάρουν όλα αυτά, τότε δεν είμαι κανένας»** - αυτό θα μπορούσε να είναι το σύνθημα τους. Θα ήθελα να τους προτείνω να το αλλάξουν ως εξής: **« Αν μου τα πάρουν όλα αυτά, τότε θα είμαι υποχρεωμένος να ψάξω να βρω ποιος είμαι»**.

I. Ο φόβος είναι χρήσιμος. Χωρίς αυτόν δεν θα αναγνωρίζαμε τον κίνδυνο. Κουράγιο είναι να αναγνωρίζεις το φόβο σου και να τον παραμερίζεις. **Φόβος υπάρχει μόνο όταν έχεις κάτι να χάσεις κι αυτό δεν θα ήταν δυνατό αν δεν αποδίδαμε σημασία σε κάτι...**

« Εσείς δεν φοβάστε;», - « Έχω ήδη χάσει ότι ήταν να χάσω»

II. Η αλήθεια παραμένει ακατανόητη, παρά τις προσπάθειες της φύσης και των ανθρώπων να τη βάλουν σε λίγη τάξη... ο μόνος τρόπος να μην ψεύδεσαι είναι να μη μιλάς... η σιωπή δεν ανθεί παρά μόνο μέσα στη μοναξιά... καλά θα κάνεις να μην ακούς τους ανθρώπους και να μην ψάχνεις να βρεις τι έχουν στο κεφάλι τους. **Οι άνθρωποι μιλάνε για να κρύβουν αυτό που σκέφτονται, και σκέφτονται για να ψάξουν τι θα πουν.**

III. Αν πραγματικά ο στόχος σου είναι να φτάσεις όσο πιο ψηλά μπορείς, θα πρέπει να αποδείξεις τη γενναιότητα και τις ικανότητες σου, αλλά υπάρχει ένα λάθος που θα πρέπει να προσέξεις να μη διαπράξεις : **να κοιτάξεις κάτω...** εκεί είναι το μυστικό. Όμως δεν είναι τόσο απλό. Πρέπει να ξεχάσεις τις πεδιάδες κι εκείνους που κατοικούν εκεί, όλους εκείνους με τους οποίους μοιράστηκες τη ζωή σου, που ξέρεις τις λεπτομέρειες της έκφρασης τους, τη φωνή τους, τις μανιές. Πρέπει να ξεχάσεις ακόμα εκείνους που σου

μοιάζουν. Εκείνους που σε ξέρουν επίσης, που σε ενθουσίαζαν στις μικρές σου επιτυχίες και σου συγχωρούσαν τα καπρίτσια σου ή τις παραξενιές σου. **Είναι σαν να εγκαταλείπεις ένα κομμάτι του εαυτού σου, σαν να σκοτώνεις την παιδική σου ηλικία...** είναι άντρες που έχουν μία **ασίγαστη θέληση για ζωή.** Δεν θα μπορούσαν ποτέ να τα καταφέρουν αν είχαν νιώσει την παραμικρή νοσταλγία γι' αυτό που εγκατέλειπαν. Μετά είναι πιο εύκολο. Όταν θα έχεις συνηθίσει στα ύψη, θα μπορέσεις να ρίξεις μια ματιά κάτω από εσένα: θα έχεις ξεχάσει, και δεν θα συμβεί τίποτε...

IV. Πετάω την πέτρα μου για τελευταία φορά. Δεν θα μπορούσαν να με υποβάλλουν σε χειρότερο μαρτύριο, λυπάμαι, αλλά το καταλαβαίνω γιατί οι λόγοι που το κάνουν δε λείπουν - η ανία, η περιέργεια, ή η κακία- η πέτρα ρίχνεται από το ζωντανό χέρι που θέλει **να πιάσει αυτό που του ξεφεύγει, να ταραξεί αυτό που κοιμάται, να αναστατώσει τις μορφές της ασυνειδησίας ή της ανεμελιάς,** να τιμωρήσει ότι δεν συμμορφώνεται, **να μάθει ότι είναι μυστηριώδες.** Οι μνήμες ξανάρχονται άθελα μου, για μία πέτρα που δεν πέταξα, σαν τις φουσαλίδες στην επιφάνεια του νερού ή τις εξαγριωμένες σφήκες, δεν έχω καμία διάθεση να τιςβάλω σε τάξη, **μικρά πολύτιμα πράγματα** που θέλω να διατηρήσω ανέπαφα για τη στιγμή της συμφιλίωσης. **πολύτιμα και μάταια,** όπως ένας άντρας που φεύγει μόνος του...

V. Να δρας, να δημιουργείς, να μεταμορφώνεις, αυτό σημαίνει να ανεβαίνεις προς την πηγή - κι όταν ανεβαίνεις προς την πηγή, εγκαταλείπεις την πεδιάδα. **Αν θέλεις να ζήσεις, υποθέτω ότι πρέπει να δρας.** Ο ίλιγγος γεννιέται από την αντιπαράθεση μιας πεισιθάνατης διάθεσης και της αποστροφής που σε σώζει, **η αηδία συγγενεύει πολύ με την ομορφιά.**

VI. Υπάρχει πάντα κάποιος που αποφασίζει για λογαριασμό μας

VII. Αποτελούσε στοιχειώδη προνοητικότητα να μη δίνεις σημασία στη μιζέρια. **Ούτε στη δική σου, ούτε στων άλλων.**

VIII. Δεν πρέπει να βλέπεις, ούτε να καταλαβαίνεις. Η δυστυχία σε τυφλώνει για να μπορείς να επιβιώσεις.

IX. Οι **αληθινά μεγάλοι** είναι καταδικασμένοι να μένουν παραγνωρισμένοι : **είναι όλοι εκείνοι που ξέρουν αλλά δεν αφήνουν την απελπισία τους να εκφραστεί, όλοι εκείνοι που ζουν με σεμνότητα μέσα στον πόνο τους.**

Για τη συμπλήρωση ενός χρόνου από τις διαδηλώσεις στην πόλη της Γένοβας στις 19, 20 και 21 Ιουλίου 2001.

Κατακαλόκαιρο 2001. Ότι ονομάζεται κίνημα αντι-παγκοσμιοποίησης, που κινείται ενάντια στον ολοκληρωτισμό του καπιταλισμού και που στο εσωτερικό του απαρτίζεται από πλήθος ετερογενών ατόμων, ομάδων και αντιλήψεων, βρέθηκε στην πόλη της Γένοβας – είχαν προηγηθεί οι διαδηλώσεις στη Βαρκελώνη και στο Γκέτεμποργκ τον Ιούνιο 2001 που γνώρισαν σκληρή καταστολή- προκειμένου να διαδηλώσει ενάντια την σύνοδο των 7 πλουσιότερων χωρών του κόσμου με την προσθήκη της Ρωσίας.

Την Παρασκευή 20 Ιουλίου 2001, εκτεταμένες συγκρούσεις πραγματοποιήθηκαν σε ολόκληρη τη Γένοβα καθώς οι δυνάμεις καταστολής εξαπέλυσαν άμετρη επίθεση στους διαδηλωτές κάτι που είχε ήδη αποφασιστεί παρατηρώντας τις κυβερνητικές δηλώσεις, την προετοιμασία των καραμπινιέρων, τις δηλώσεις πρωθυπουργών και αξιωματούχων των συμμετασχόντων στη σύνοδο χωρών. Η Γένοβα μετατράπηκε σε πεδίο συγκρούσεων. Την Παρασκευή νωρίς το απόγευμα σκοτώθηκε ο νεαρός διαδηλωτής Κάρλος Τζουλιάνι, 23 χρονών, πυροβολημένος από αστυνομικό που βρισκόταν σε αστυνομικό τζίπ και σημάδεψε εν ψυχρώ. Το ανάλογο βίντεο και η φωτογραφία έκαναν τον γύρο του κόσμου και έτσι ο μηχανισμός προπαγάνδας ήταν αδύνατο να λειτουργήσει αποτελεσματικά.

Το Σάββατο 21 Ιουλίου, περίπου 300-400.000 άτομα διαδήλωσαν στη Γένοβα, συγκλονισμένοι από τη χτεσινή δολοφονία. Και αυτή η διαδήλωση γνώρισε σκληρή και άμετρη καταστολή. Οι τραυματισμοί, οι συλλήψεις, οι επιθέσεις των καραμπινιέρων σε χώρους κατάλυσης και συζήτησης των διαδηλωτών ήταν καθολικής έκτασης και προφανώς σχεδιασμένη.

Τι μένει από τότε; Μένει η μνήμη που θέλει υπομονή για να ζήσει και να εκφραστεί. Μένει η αποκάλυψη του μεγέθους της αντίθεσης στο υπάρχον οικονομικό και πολιτικό σύστημα. Μένει η διαπίστωση που ενδυναμώθηκε και με ότι ακολούθησε από τότε έως σήμερα (11/9/2001, επέμβαση του Ισραήλ στην παλαιστινιακή κοινότητα, το δόγμα της πάταξης της «παγκόσμιας τρομοκρατίας» κ.ο.κ.) ότι ο κόσμος μας που μεταβάλλεται για άλλη μία φορά προς μια αυταρχικότερη και εφιαλτικότερη πραγματικότητα – υπό την στήριξη της τεχνολογίας και της επιστημονικότητας του ελέγχου- διαβαίνει μια κρίσιμη περίοδο μετάβασης όπου η έλλειψη αντίθεσης και αντίστασης αυξάνει γεωμετρικά τις δυνατότητες της κυριαρχίας να επιβάλλει τις προθέσεις της.

Ο κόσμος μας όμως δεν τους ανήκει. Δεν ανήκει σε κανέναν και όλοι εμείς που βρισκόμαστε επάνω του διεκδικούμε την ελευθερία της ζωής μας, του μόνου που μας ανήκει στον καθένα ατομικά.

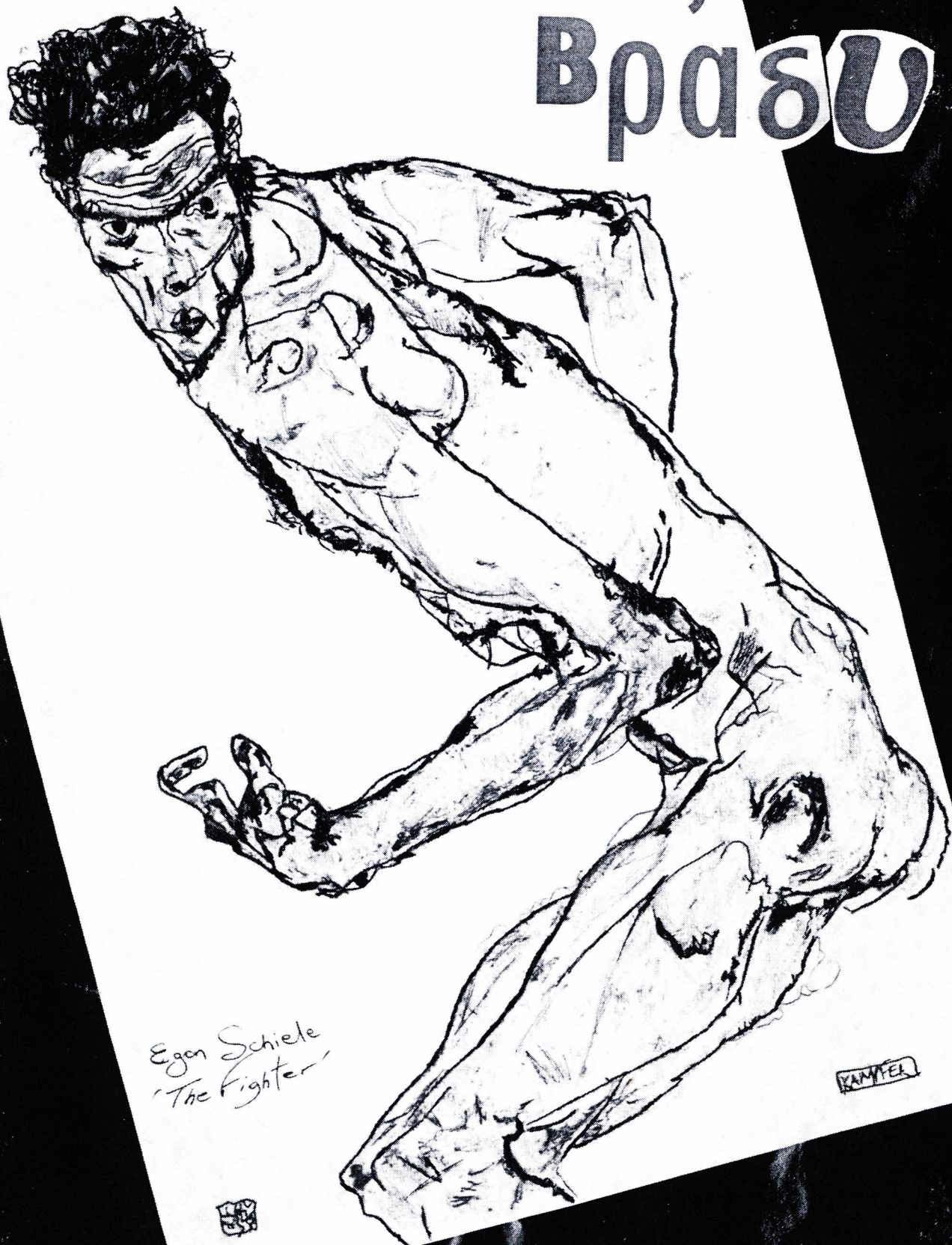
Όσο είμαστε δούλοι άλλο τόσο μας αξίζει να έχουμε αφεντικά και προστάτες.

Όσο η ελευθερία δεν παραχωρείται άλλο τόσο την ελευθερία μας δεν είμαστε διατεθειμένοι να την παραχωρήσουμε.

Χτες Βραδυ

Μόνο μέσα στη μοναξιά δεν μπορεί να ασκηθεί εξουσία.

Egon Schiele
"The Fighter"

KAMPFER